

ЗМІСТ

ВСТУП	11
Розділ 1	
ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА, КОНСУЛЬСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА СТАТУС КОНСУЛА ПРИ ВИКОНАННІ НОТАРІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ	14
1.1 Теоретичні засади консульської діяльності з виконання нотаріальної функції	14
1.2 Закордонні дипломатичні представництва та консульські установи України, їх правовий статус та функції	24
1.3 Міністерство закордонних справ України та його роль у забезпеченні виконання дипломатичними представництвами та консульськими установами України нотаріальної функції	34
1.4 Статус консула та його повноваження з вчинення нотаріальних дій у міжнародних договорах та законодавстві України	44
1.5 Почесні консули, їх правовий статус та повноваження з вчинення нотаріальних проваджень	54
1.5.1 Правові основи діяльності почесного консула Німеччини, його повноваження та процедура вчинення нотаріальних дій	63
1.5.2 Правові основи діяльності почесного консула Австрії в Україні, його повноваження та процедура вчинення нотаріальних дій	72
Розділ 2	
НОТАРІАЛЬНІ ПРОВАДЖЕННЯ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ КОНСУЛОМ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	81
2.1 Поняття «нотаріальне провадження», «нотаріальне провадження, що здійснюється консулом», їх загальна характеристика	81
2.2 Класифікація нотаріальних проваджень, вчинюваних консулом, та її нові критерії	86
2.3 Загальна характеристика нотаріальних проваджень з посвідчення консулом безспірного права	95
2.4 Загальна характеристика нотаріальних проваджень з посвідчення та засвідчення консулом безспірних фактів	95
2.5 Загальна характеристика вчинюваного консулом нотаріального провадження з надання документам виконавчої сили	97
2.6 Загальна характеристика охоронюваних нотаріальних проваджень, вчинюваних консулом	98
2.7 Одноетапні та багатоетапні нотаріальні провадження, які вчиняються консулом: теорія і практика	99
2.8 Об'єднання та роз'єднання нотаріальних проваджень	105

Розділ 3

ПРОЦЕДУРА ВЧИНЕННЯ КОНСУЛОМ НОТАРІАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ: ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА

	114
3.1 Загальні правила вчинення консулом нотаріальних проваджень	114
3.1.1 Компетенція консула з вчинення нотаріального провадження	117
3.1.2 Особи, які мають право на звернення до консула за вчиненням нотаріальної дії	121
3.1.3 Місце вчинення консулом нотаріальної дії	126
3.1.4 Строки вчинення консулом нотаріальної дії	129
3.1.5 Витрати, які сплачуються особами за вчинення нотаріальної дії консулом	132
3.1.6 Встановлення фізичної особи-громадянина України, іноземного громадянина, які звертаються до консула за вчиненням нотаріальної дії, а також перевірка документів, які підтверджують особу, повноваження та особу її представника, а також представника юридичної особи України та іноземної країни	141
3.1.6.1 Встановлення фізичної особи-громадянина України	141
3.1.6.2 Встановлення консулом фізичної особи-іноземного громадянина	146
3.1.6.3 Представництво, його види та перевірка консулом повноважень представника фізичної особи	148
3.1.7 Перевірка консулом дієздатності та правоздатності фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у нотаріальному провадженні	157
3.1.7.1 Визначення консулом обсягу цивільної дієздатності фізичної особи при вчиненні нотаріальної дії	157
3.1.7.2 Перевірка право- та дієздатності іноземця-фізичної особи	160
3.1.7.3 Перевірка консулом цивільної правоздатності та дієздатності юридичної особи, повноважень представника юридичної особи	161
3.1.7.4 Перевірка цивільної правоздатності та дієздатності іноземної юридичної особи, повноважень представника іноземної юридичної особи	162
3.1.8 Роз'яснення консулом прав та обов'язків особам, які беруть участь у нотаріальному провадженні	164
3.1.9 Встановлення консулом дійсних намірів осіб, які беруть участь у нотаріальному провадженні та роз'яснення сутності і наслідків вчинюваної нотаріальної дії	170
3.1.10 Застосування консулом норм міжнародного та іноземного права при вчиненні нотаріальних проваджень	176
3.1.11 Вчинення консулом нотаріальних дій в межах аналогії закону чи права	182
3.1.12 Діловодство консула з вчинення нотаріальних дій	188
3.1.12.1 Діловодство із забезпечення консулом нотаріальної таємниці	188
3.1.12.2 Забезпечення консулом мови нотаріального провадження та нотаріального діловодства	189
3.1.12.3 Перевірка відповідності документів, які подаються консулу для вчинення нотаріальної дії, вимогам закону	190
3.1.12.4 Витребування консулом відомостей і документів, необхідних для вчинення нотаріальної дії	192

3.1.12.5	Підписання документів особами, які беруть участь у нотаріальному провадженні	193
3.1.12.6	Вчинення посвідчувальних написів та видача свідоцтв	195
3.1.12.7	Діловодство щодо консульського збору з вчинення нотаріальних дій	196
3.1.12.8	Реєстрація вчинюваних нотаріальних дій (паперові та електронні носії)	199
3.1.12.9	Нотаріальний архів консула	201
3.1.13	Заходи, що вживаються консулами, які вчиняють нотаріальні дії, при виявленні порушення закону	203
3.1.14	Оскарження неправильно вчиненої консулом нотаріальної дії та відмови у її вчиненні	204

Розділ 4

ВЧИНЕННЯ КОНСУЛОМ НОТАРІАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН		212
4.1	Теоретичні основи спадкування з іноземним елементом	212
4.2	Міжнародні конвенції та договори, що регламентують повноваження консулів з вчинення нотаріальних дій щодо спадкування	229
4.3	Матеріальна природа заповітів, їх посвідчення консулом, внесення до них змін, їх скасування, реєстрація, зберігання, розкриття та оголошення секретного заповіту	248
4.3.1	Міжнародні конвенції, які регламентують форми заповітів	248
4.3.2	Консультація правового характеру чи роз'яснення консула матеріальної природи різних видів заповітів та специфіки їх посвідчення (<i>Проект № 1 заповіту загальної форми</i>)	260
4.3.3	Види заповітів за способом розподілу майна	266
4.3.3.1	Простий заповіт (<i>Проект № 2 простого заповіту; Проект № 3 заповіту загальної форми (на все майно) на користь однієї особи з написанням тексту заповіту консулом зі слів заповідача, коли заповідач через фізичні вади не може підписати його власноруч, і за участі свідків</i>)	266
4.3.3.2	Пропорційний заповіт (<i>Проект № 4 пропорційного заповіту</i>)	270
4.3.3.3	Натуральний заповіт (<i>Проект № 5 натурального заповіту (заповіт з розподілом конкретного майна між спадкоємцями)</i>)	271
4.3.3.4	Частковий заповіт (<i>Проект № 6 часткового заповіту</i>)	272
4.3.3.5	Змішаний заповіт (<i>Проект № 7 змішаного заповіту, в якому один із спадкоємців позбавляється права спадкування за ненадання заповідачу матеріальної допомоги</i>)	273
4.3.4	Види заповітів за характером розпоряджень заповідача або встановленням умов та (або) обов'язків (<i>Проект № 8 заповіту із заповідальним відказом, посвідчений консулом та із вчиненням на ньому нотаріусом виконавчим написом</i>)	275
4.3.4.1	Заповіт із заповідальним відказом (статті 1237–1239 ЦК) (<i>Проект № 9 заповіту з заповідальним відказом та призначенням виконавця заповіту (змішаний); Проекти № 10, № 11 заповіти з заповідальним відказом</i>)	285

4.3.4.2	Заповіт з покладенням на спадкоємців обов'язків (ст. 1240 ЦК) (Проект № 12 заповіту з покладенням на спадкоємця обов'язків)	300
4.3.4.3	Заповіт з умовою (ст. 1242 ЦК) (Проект № 13 заповіту з умовою; Проект № 14 заповіту з умовою і підпризначенням спадкоємця та заповідальним відказом, коли умови спадкування за заповітом відрізняються від встановлених законодавством)	303
4.3.4.4	Заповіт із встановленням сервітуту (ст. 1246 ЦК) (Проект № 15 заповіту з встановленням сервітуту)	312
4.3.4.5	Заповіт з підпризначенням спадкоємців (ст. 1244 ЦК) (Проект № 16 заповіту на все майно з підпризначенням спадкоємця)	315
4.3.4.6	Заповіт з умовою щодо позбавлення прав на спадкування (ст. 1235 ЦК) (Проект № 17 заповіту з підпризначенням та позбавленням права на спадкування; Проект № 18 заповіту з призначенням спадкоємця та позбавленням всіх спадкоємців права на спадщину за законом)	318
4.3.4.7	Особистий заповіт (ст. 1233 ЦК) (Проект № 19 особистого заповіту, в якому зроблено розпорядження другому з подружжя)	325
4.3.4.8	Заповіт подружжя (ст. 1243 ЦК) та особливості його нотаріального посвідчення (Проект № 20 заповіту подружжя загальної форми щодо спільного майна, придбаного ними під час перебування у зареєстрованому шлюбі; Проект № 21 заповіту подружжя щодо часток у спільній частковій власності подружжя (Особливий заповіт))	327
4.3.4.9	Спільні заповіти двох осіб, які перебувають у зареєстрованому одностатевому шлюбі (Берлінський заповіт) та інших осіб, які проживають разом (друзів) (Проект № 22 заповіт у осіб, які проживають разом (друзів))	343
4.3.4.10	Секретний заповіт: посвідчення, передання на зберігання, зберігання, розкриття та оголошення консулом заповіту (Проект № 23 свідоцтва про прийняття секретного заповіту на зберігання; Проект № 24 постанови про призначення дати розкриття та оголошення секретного заповіту, а також про вчинення необхідних дій щодо повідомлення спадкоємців про день і час оголошення заповіту; Проект № 25 індивідуальне повідомлення консулом спадкоємця про оголошення змісту секретного заповіту; Проект № 26 повідомлення консулом заінтересованих осіб про оголошення змісту секретного заповіту; Проект № 27 повідомлення нотаріуса про оголошення змісту секретного заповіту через консульську установу; Проект № 28 протоколу розкриття та оголошення секретного заповіту; Проект № 29 повідомлення спадкоємців та інших осіб про їх спадкові права, що були обумовлені у секретному заповіті)	345
4.3.5	Загальна процедура посвідчення заповітів консулом, внесення до них змін, їх скасування, реєстрація (Проект № 30 нотаріально засвідченої відмови одного з подружжя від спільного заповіту (ч. 3 ст. 1243))	369

4.4	Нотаріальне посвідчення консулом заяв щодо прийняття або відмову від прийняття спадщини та заяв кредиторів (<i>Проект № 31 заяви про передачу спадкового майна на зберігання; Проект № 32 заяви про прийняття спадщини, вжиття заходів до охорони спадкового майна та видачу свідоцтва про право на спадщину; Проект № 33 заяви про прийняття / відмову в прийнятті спадщини; Проект № 34 заяви про відмову від спадщини; Проект № 35 заяви про відмову від прийняття спадщини за заповітом і відкладення видачі свідоцтва про право на спадщину</i>)).	382
4.5	Вжиття консулом заходів щодо охорони спадкового майна: матеріальні та процесуальні аспекти	415
4.5.1	Матеріально-правові основи провадження з вжиття заходів щодо охорони спадкового майна	415
4.5.2	Процесуальний порядок вчинення консулом нотаріального провадження з вжиття заходів щодо охорони спадкового майна	418
4.5.3	Особливості вжиття заходів щодо охорони окремих видів спадкового майна, які потребують спеціального зберігання	435
4.5.4	Передача майна на зберігання та в управління спадкоємцям або іншим особам, яких призначає консул. Укладання договору управління спадщиною	440
4.6	Вчинення консулом нотаріального провадження з видачі свідоцтва про право власності на частку у спільному майні подружжя у разі смерті одного з них (<i>Форма 18 Додатка 25 до Правил ведення нотаріального діловодства</i>).	445
4.7	Видача консулом свідоцтва про право на спадщину: матеріальні аспекти та процедура вчинення	463
4.7.1	Матеріальні аспекти видачі консулом свідоцтва про право на спадщину.	463
4.7.2	Процесуальний порядок видачі консулом свідоцтва про право на спадщину (<i>Проект № 36 заяви про прийняття спадщини за заповітом; Проект № 37 заяви на видачу свідоцтва про право на спадщину за законом</i>).	469

Розділ 5

ВЧИНЕННЯ КОНСУЛОМ НОТАРІАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН	483	
5.1	Шлюбний договір у діяльності консула: міжнародні договори, іноземне право і досвід різних країн (матеріальні та процесуальні аспекти) (<i>Проект № 38 шлюбного договору до реєстрації шлюбу (проект шлюбного договору для роботи нотаріуса, адвоката з клієнтом в Німеччині); Проект № 39 договору про заручини з іноземним елементом; Проект № 40 шлюбного договору між громадянами України, посвідчений консулом; Проект № 41 договору про здійснення батьківських прав та визначення місця проживання дитини</i>).	483
5.1.1	Матеріальна природа шлюбного договору у контексті діяльності консула	526
5.2	Вчинення консулом нотаріальних проваджень щодо поділу спільного майна подружжя (колишнього подружжя) та жінки і чоловіка, які проживають однією сім'єю без шлюбу.	555
5.2.1	Порядок поділу спільного майна подружжя у контексті діяльності нотаріуса та консула (<i>Проект № 42 договору про визначення права приватної власності на майно та компенсацію вартості належної частки іншому з колишнього подружжя; Проект № 43 договір про поділ майна між подружжям</i>).	555

5.2.2	Договір про поділ спільної сумісної власності подружжя (Проект № 44 договору про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя; Проект № 45 довіреності для представництва інтересів чоловіка при посвідченні договору про поділ майна подружжя)	567
5.2.3	Поділ майна шляхом видачі свідоцтва про право власності на частку у спільному майні подружжя (колишнього подружжя) на підставі спільної заяви	575
5.2.4	Видача свідоцтва про право власності на частку у спільному майні подружжя у разі смерті одного із них	577
5.2.5	Аналіз форм свідоцтва (Проект № 46 форма свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя, поділеного у натурі; Проект № 47 форма свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя; Проект № 48 форма свідоцтва про право власності на частку у спільному майні жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю без шлюбу; Проект № 49 форма свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя(колишнього подружжя) у разі смерті одного з них (колишнього подружжя))	581
5.3	Міжнародні аспекти утримання та їх вплив на діяльність консула при посвідченні аліментних договорів	590
5.3.1	Моделювання договорів про утримання	593
5.3.2	Посвідчення консулом аліментного договору про надання утримання одному із подружжя (Проект № 50 договору про утримання дружини; Проект № 51 договору про сплату аліментів на утримання колишньої дружини)	595
5.3.3	Посвідчення договору про припинення права на утримання шляхом виплати одноразової правової допомоги (Проект № 52 договору про припинення права на утримання взамін на одержання одноразової грошової виплати)	601
5.3.4	Особливості посвідчення консулом аліментних договорів на утримання дитини (Проект № 53 договору про сплату аліментів на дитину; Проект № 54 договору про виплату аліментів на утримання дитини, яка продовжує навчання; Проект № 55 договору про утримання неповнолітніх дітей та онука; Проект № 56 договору про погашення аліментного обов'язку на утримання дитини на період роздільного проживання батьків шляхом передачі єдиного платежу; Проект № 57 аліментного договору про утримання батька з визначенням аліментів в твердій грошовій сумі; Проект № 58 аліментного договору про утримання батька з визначенням обов'язків декількох дітей)	605

Розділ 6

ВЧИНЕННЯ КОНСУЛОМ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ ЦИВІЛЬНИХ ТА ІНШИХ ВІДНОСИН . . . . .

622

6.1 Посвідчення довіреностей . . . . .

622

6.1.1 Матеріальна природа довіреностей (Проект № 59 довіреності
на представництво у фінансових та банківських установах України;

<i>Проект № 60 довіреності на продажу транспортного засобу)</i>	622
6.1.2 Порядок нотаріального посвідчення довіреності консулом (<i>Проект № 61 договору доручення, посвідченого консулом</i>)	636
6.1.3 Про визнання судом дій консульського працівника з посвідчення довіреності іноземного громадянина неправомірними	643
Розділ 7	
ПРОЦЕДУРА ПОСВІДЧЕННЯ ТА ЗАСВІДЧЕННЯ КОНСУЛОМ БЕЗСПІРНИХ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ	651
7.1 Посвідчення консулом факту, що фізична особа є живою	651
7.2 Посвідчення консулом факту перебування фізичної особи в певному місці	653
7.3 Посвідчення консулом факту тотожності фізичної особи з особою, зображеною на фотокартці	655
7.4 Посвідчення часу пред'явлення документів	656
7.5 Посвідчення консулом факту про передачу заяв фізичних і юридичних осіб, нотаріуса іншим фізичним і юридичним особам (ч. 2 ст. 38 Закону).	658
7.6 Прийняття консулом у депозит грошових сум та цінних паперів	661
7.6.1 Вчинення консулом нотаріального провадження з прийняття у депозит грошових сум та цінних паперів: актуальні питання теорії і практики	661
7.6.2 Процесуальний порядок вчинення нотаріального провадження з прийняття консулом в депозит грошових сум та цінних паперів	669
7.7 Вчинення консулом морських протестів	678
7.7.1 Вчинення консулом морського протесту: матеріальний та процесуальний аспект (порівняльно-правове дослідження).	678
7.7.1.1 Короткий аналіз законодавства і, зокрема, Конвенції ООН про морські перевезення вантажів від 31 березня 1978 р. (надалі — Гамбурзькі правила).	680
7.7.1.2 Регламентация діяльності консула з вчинення морських протестів: порівняльні аспекти	685
7.7.2 Правила вчинення консулом морського протесту	696
7.7.3 Процедура вчинення консулом морського протесту	701
7.8 Засвідчення консулом справжності копій документів і виписок з них	704
7.8.1 Правила засвідчення копії (фотокопії) документа та виписок із нього	706
7.8.2 Засвідчення консулом справжності копії з копії документа	707
7.8.3 Засвідчення консулом вірності виписки (витягу) із документа	708
7.9 Засвідчення консулом справжності підпису на документах	708
7.10 Засвідчення консулом вірності перекладу документів з однієї мови на іншу (<i>Проект № 62 шлюбного договору, укладеного до реєстрації шлюбу між підданим Королівства Нідерландів та громадянкою України і (з перекладом)</i>).	722
Розділ 8	
НОТАРІАЛЬНІ ПРОВАДЖЕННЯ З НАДАННЯ ДОКУМЕНТАМ, ЩО ВСТАНОВЛЮЮТЬ ЗАБОРГОВАНІСТЬ, ВИКОНАВЧОЇ СИЛИ	732
8.1 Вчинення консулом виконавчих написів	732

8.1.1	Вчинення консулом виконавчого напису на документах, що встановлюють заборгованість: актуальні питання теорії і практики та законодавча регламентація	732
8.1.2	Процедура вчинення консулом виконавчого напису	740
Розділ 9		
ПРОЦЕДУРА, ВЧИНЮВАНИХ КОНСУЛОМ, ОХОРОННИХ НОТАРІАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ		
9.1	Прийняття консулом на зберігання документів	745
ПРАКТИКУМ		
ДОДАТКИ		
НОРМАТИВНІ АКТИ		
<i>Додаток 1.</i>	Конституція України	806
<i>Додаток 2.</i>	Віденська конвенція про консульські зносини (витяг) (анг. текст)	808
<i>Додаток 3.</i>	Закон України Про дипломатичну службу (витяг)	814
<i>Додаток 4.</i>	Закон України Про нотаріат (витяг)	820
<i>Додаток 5.</i>	Консульський статут України (витяг)	823
<i>Додаток 6.</i>	Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України	841
<i>Додаток 7.</i>	Положення про консульський збір Тарифи консульського збору (Розділ 4 «Нотаріальні дії») (витяг)	887
<i>Додаток 8.</i>	Тарифи консульського збору, що справляється за вчинення консульських дій у Посольстві України у Федеративній республіці Нігерія	890
<i>Додаток 9.</i>	Тарифи консульського збору, що справляється за вчинення консульських дій Посольством України у Французькій Республіці (застосовуються з 1 липня 2018 року)	893
<i>Додаток 10.</i>	Положення про закордонні дипломатичні установи України	895
<i>Додаток 11.</i>	Проект № 63 договору про правову допомогу при укладанні та нотаріальному посвідченні договору про сплату аліментів на дитину та визначення місця проживання та виховання дитини	900
СУДОВА ПРАКТИКА		
1.	Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва про посвідчення довіреності третім секретарем Посольства	906
2.	Рішення Галицького районного суду міста Львова у справі про посвідчення заповіту консулом	915
3.	Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду про засвідчення консулом підпису	925

ВСТУП

Комусь може здатися банальною фраза: «Що більше я дізнаюсь, то більше відчуваю, що мало знаю». Але саме таке відчуття супроводжувало авторів під час написання цієї книги. Здається, що ж нового можна побачити у Віденській конвенції про консульські зносини, Консульському статуті України, Законі України «Про нотаріат», адже саме вони визначають зміст діяльності консулів, зокрема, й України? Однак при написанні цієї книги довелося опрацювати іноземні правові джерела, концепції фахівців зарубіжних країн, щоб усвідомити мотивацію їх думок на проблемні аспекти певних видів правочинів та їх нотаріальне посвідчення, діяльність адвокатів, суддів та інших компетентних органів іноземних держав, а також численні міжнародні угоди.

Великий вплив на зміст цієї книги мало спілкування з працівниками консульських установ України за кордоном, ознайомлення з тими «зразками» документів, які вони посвідчували та засвідчували, а також з нормами міжнародного та іноземного права.

Лише після перших спроб сформуванню плану роботи над книгою склалося реальне уявлення про те, яку величезну глибину інформації ми почали освоювати.

Важко уявити, що кількість громадян України, які евакуювалися до країн західної Європи, сягнула понад п'ять мільйонів, і при цьому ми не враховуємо тих громадян України, які вже на період початку збройної агресії російської армії отримали право на постійне проживання в іноземних країнах і працювали у них. Отже, складно собі уявити, яке професійне і, зокрема, емоційне навантаження лягло на плечі консульських працівників за кордоном. Тому низький їм уклін за роботу, яка межувала з вислуховуванням проблем і особистих трагедій кожної людини, а також виконанням прямих професійних обов'язків.

Ця книга орієнтована на те, щоб допомогти працівникам закордонних дипломатичних установ у здійсненні професійної діяльності, а також зорієнтувати пересічних громадян та фахівців, як найліпше реалізувати, відповідно, свої права та права їх клієнтів за допомогою вчинення нотаріальних дій, українськими консулами за кордоном.

Ми також уважаємо, що ця книга може стати в нагоді при підготовці консулів до закордонного відрядження, оскільки від їх професійних здібностей залежать долі людей, які до них звертаються за вирішенням життєвих проблемних ситуацій. Зокрема, банальні довіреності з передачею всіх прав громадян України, які перебувають за кордоном, на майно, розташоване в Україні, можуть призвести до того, що їм не буде куди повертатися і все набуте ними та їх пращурами майно може на цілком законних підставах перейти у власність не зовсім чесних людей.

Тому ми не даємо готових рецептів для довіритель, консулів та інших фахівців, а зосереджуємо увагу на тих проблемних аспектах, які можуть негативно

позначитися на подальшій долі громадян України, та пропонуємо власні проекти нотаріальних актів, які, на нашу думку, можуть застерегти від помилок. Але і їх не можна сприймати як «зразки», оскільки вони потребують врахування умов реальної правової ситуації, побажань заявників та наслідків їх нотаріального посвідчення.

Очевидно, коли громадянин України власноруч підписав довіреність, згідно з якою довірив сторонній особі продати власний будинок за будь-яку ціну, будь-якій особі та нічого не зазначив про наступну долю грошей, то діяльність адвоката із захисту прав такої особи настільки ускладниться, що вірогідність виграшу такої справи стає сумнівною. Виходячи ж з того, що довіритель не подарував довірений особі будинок, а надав їй повноваження на його продаж, всі дії довіреної особи, яка продала такий будинок за заниженою, у порівнянні з ринковою ціною, вартістю і не повернула гроші, довірителю варто розцінювати як зловживання правом. Але таке явище, як «зловживання правом», є новим і не існує усталеної практики щодо вирішення життєвих ситуацій, де воно траплялося, тому адвокату потрібно буде діяти неординарно, а судді правильно проаналізувати ситуацію і вирішити справу. Тому ми намагалися підходити до вирішення правових ситуацій в діяльності консулів так, щоб у читача з'являлася власна позиція, і він міг її обґрунтувати.

Отже, ця книга може стати в нагоді не тільки консулам, а й адвокатам, суддям, оскільки у книзі проаналізована судова та адвокатська практика щодо діяльності консулів з вчинення нотаріальних дій.

Можемо з впевненістю стверджувати, що традиційні підходи авторів до деяких аспектів спадкового та сімейного права у контексті діяльності консулів із вчинення нотаріальних дій по-іншому викладені в цій книзі. До нового сприйняття авторами норм спадкового та сімейного права спонукала специфіка діяльності консулів в різних іноземних країнах, а також новий досвід авторів, набутий із поглибленим дослідженням консульської практики. Тому ця книга буде цікава й тим вченим і викладачам, які спостерігали за концепціями авторів у їх попередніх науково-практичних працях.

Студентів юридичних закладів освіти та тих, які спеціалізуються на міжнародному праві, може зацікавити специфіка діяльності консулів, зокрема, із вчинення нотаріальних дій та виконання інших консульських функцій. Консульська діяльність — це складна, багатогранна і творча робота, якщо до неї підходити не стереотипно, а намагатися уважно вислухати заявника і максимально йому допомогти, виходячи із наданих повноважень.

Для консулів ця книга може стати корисною, оскільки ми намагалися удосконалити ті «зразки» документів, які вони вже використовують у практичній діяльності. Авторами також запропоновані нові проекти нотаріальних актів, які вони зможуть використовувати для охорони прав та інтересів громадян України й іноземців. Крім того, ми намагалися застерегти консулів від помилок, які виникають через брак інформації, колізійне врегулювання їх повноважень, коли потрібно вирішувати, яку норму їм треба застосовувати в тих чи тих подібних ситуаціях.

Зокрема, консули також мають враховувати ті нормативні акти, які прийняті на час воєнного стану – Постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28 лютого 2022 р. № 164 в частині спадкових